

را معاصر فرزندان قایبل دانسته و از قول ابن عباس نقل می‌کند که آدم(ع) هنوز زنده بود که در میان نوادگانش زنا و شرب خمر مشاهده شد [طبری، بی‌تا: ۱۱۳]. از آن زمان به بعد، این نوشیدنی کمابیش بین برخی مردم حضور داشته و دارد.

در مجموع عوارض بهداشتی شرب خمر را می‌توان در دو بخش اختلالات روانی و بیماری‌های جسمی بررسی کرد.

الف) اختلالات روانی

اختلالات روانی شرب خمر را می‌توان به دو نوع حاد و مزمن تقسیم کرد:

نوع حاد چند نوع دارد:

۱. هذیان ارتعاشی: همراه با اختلالات عقلی، بی‌توجهی، رعشه و هیجان‌زدگی (در آیات و روایات قبل به این مورد و موارد مشابه توجه شده است).

۲. جنون کورساکف: همراه با هذیان‌گویی، از بین رفتن قدرت تشخیص و شناخت و اختلال در حافظه کوتاه‌مدت و دیدن خواب‌های پریشان (اوهام الکلی حاد).

آثار و پیامدهای نوشابه‌های الکلی، عنوان موضوعی است که می‌توان آن را از جنبه‌های گوناگون اجتماعی، اخلاقی، فرهنگی، اقتصادی، بهداشتی، سیاسی و... بررسی و کنکاش کرد. پدیده‌هایی چون تزلزل نظام خانواده، عدم امنیت و آرامش در جامعه، دوری از یاد خدا و نماز، رکود عقل، از بین رفتن سرمایه‌های ملی و نیروی انسانی، فقر، خودکشی، اختلالات روانی و جسمی و هزاران هزار پیامد دیگر کشف شده و کشف نشده، جملگی پیامدها و آثاری هستند که از رهگذر نوشیدن و دامن زدن به مایع فساد پدیدار می‌شوند و به دلیل همین پیامدها، در تمام ادیان الهی و نزد صاحبان خرد و اندیشه تحریم شده‌اند. این تحقیق بر آن است تا با بهره‌گیری از آیات و روایات و سخن بزرگان دین و علم، قدری به این موضوع بپردازد. بخش نخست این مقاله را در شماره قبل ملاحظه کردید و اینک بخش پایانی در مقابل شما قرار دارد.

کلیدواژه‌ها: قرآن کریم، روایات، نوشابه‌های الکلی، آثار و پیامدها.

مقدمه

چنان‌که پیداست، خمر سابقه‌ای به درازای حضور شیطان در میان آدمیان دارد. همو بود که در آغازین روزهای حیات بشری، انگیزه تولید آن را در مخیله انسان وارد و تزئین کرد. عبارت «عمل الشیطان» در آیه ۹۰ سوره مبارکه مائده، گواه این سخن است. طبری در تاریخش آن

شبه‌شکار علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

علل تحریم مسکرات در قرآن کریم و روایات

رضا بلبل‌وند | بخش دوم و پایانی

۳. بیماری مغزی ورنیکه: علاوه بر عوارض جنون کورساکف، عوارضی از جمله از دست دادن قدرت تفکر و گیجی و بیهوشی را به همراه دارد.

۴. عقب ماندگی عقلی الکلی: ناتوانی در کنترل عواطف، اختلال در فعالیت های مغزی [رضایی اصفهانی، ۱۳۸۱: ۳۴۶].

نوع مزمن

زوال شخصیت و انحطاط اخلاقی

الکل و فراورده های آن باعث بروز اخلاق و منش منفی در فرد می شود و او را به سمت وسوی بزه و لغزش سوق می دهد. فرد الکلی در این مرحله چنان مست است که تمام مرزهای اخلاقی را نادیده می گیرد و همه چیز را از حد می گذراند. درواقع یک دیوانه است و یک بیمار روانی که به انواع و اقسام امراض روحی مبتلا گردیده است. افسردگی این بیماران را در طول عمر از ۱۰ تا ۵۰ درصد تخمین زده اند [احمدوند: ۴۰].

هستند. هم چنین، در ۴۰ درصد از الکلی ها، حالت غمگینی برای روزها تا هفته ها پدید می آید. اضطراب ناشی از مصرف نکردن نیز از ۱۰ تا ۳۰ درصد در الکلی ها رخ می دهد. این تداوم افسردگی در خیلی موارد به خودکشی منجر می شود، چنان که در اتریش، طبق اظهارات گروهی از دانشمندان، بیشترین آمار خودکشی مربوط به معتادان به الکل و بیماران مبتلا به افسردگی است [روزنامه جمهوری اسلامی، ۵/۵/۳۱۵].

واژه «بغضاء» در آیه ۹۱ سوره مبارکه مائده، این حقیقت را بیان می دارد که فرد شراب خوار به دلیل تأثیرات منفی خمر، به حس بدبینی و کینه توزی (نوعی از بیماری روانی) دچار و همین عامل، باعث ظهور و تقویت مفاسدی چون حس دشنام گویی، انتقام جویی، درگیری و در نهایت قتل می شود.

ب) بیماری های جسمی

الکل علاوه بر این که بر روح و روان تأثیر می گذارد، بر جسم نیز مستقیماً تأثیر منفی دارد و گاهی باعث بروز بیماری های لاعلاجی می شود که به مرگ می انجامد؛ از جمله:

۱. سرطان: نوشیدن مشروبات الکلی به مقدار زیاد، بخصوص اگر با کشیدن سیگار همراه باشد، خطر ابتلا به سرطان را افزایش می دهد. انواع و اقسام سرطان در اثر نوشیدن الکل به انسان عارض می شود. هم چنین افراد الکلی ۱۰ برابر افراد عادی دچار سرطان می شوند. سرطان دهان، مری و مقعد در این افراد بیشتر است.

گفته شده ۸۵ درصد از بیماران روانی بیمارستان ها در آمریکا، معتادان به الکل و شراب

شراب اروپا به اندلس سرازیر
شد تا جوانان مسلمان را فاسد کند.
در نتیجه، باده گساری به امری عادی
در بین جوانان مسلمان تبدیل شد و
هر که از این کار سر باز می زد، او را
کهنه پرست و متعصب خطاب می کردند

نازایی و سقط‌های خودبه‌خودی منجر شود. همچنین، الکل باعث ناتوانی جنسی در مردان می‌شود [کریمی یزدی، ۱۳۸۳: ۷۰].

پیامبر بزرگوار اسلام (ص) شخصی را که می‌پنداشت خمر داروست، این‌گونه پاسخ فرمودند: «انها لیست بدواء و لکنها داء»: به درستی که خمر دارو نیست، بلکه درد است [احسان‌بخش، ۱۳۶۸: ۴۳۱].

اثرات فرهنگی و سیاسی شرب خمر

دشمنان اسلام همواره درصدد نفوذ و گسترش حاکمیت و افکار پلید خویش بر مسلمین هستند و از هر راهی برای رسیدن به این مطلوب بهره می‌برند. این معنا از بطن بعضی آیات قرآن دانسته می‌شود. آن‌جا که می‌فرماید: «لن ترضی عنک الیهود و لا النصارى حتى تتبع ملتهم...» (بقره/ ۱۲۰): یهود و نصارا از تو راضی نمی‌شوند، مگر آن‌که کیش و آیین آن‌ها را بپذیری.

یکی از علل سقوط اندلس و از بین رفتن استیلای مسلمین در آن منطقه، پدیده می‌گساری حاکمان اسلامی و به تبع آن‌ها جامعه مسلمین بوده است.

جریان بدین قرار بود که مسیحیان اروپایی با بسترسازی زمینه‌های فرهنگی، سقوط اندلس اسلامی را با تهاجم فرهنگی آغاز کردند. آن‌ها توانستند تخم رخوت و بی‌اعتقادی و بی‌اعتنایی را در جامعه مسلمانان بپاشند و انتقام سختی از ایشان بگیرند. آن‌ها در طی چند درگیری، توانستند پیمان صلحی با مسلمین به امضا رسانند، با بستن معاهدات تجاری و فرهنگی، در ترویج نوشیدنی‌های حرام، میان آنان مؤثر واقع شوند و به تدریج ایشان را به انسان‌هایی بی‌قید و لایبالی تبدیل کنند. مبلغان و کشیشان مسیحی در گردشگاه‌های مجلل و زیبایی، به تبلیغ و ترویج مسیحیت پرداختند و توانستند چهره‌های سرشناس اسلامی را به‌ویژه در روزهای یکشنبه، به سوی آن اماکن بکشانند تا علاوه بر گردش، از تماشای دختران مسیحی لذت ببرند.

هم‌زمان با آن، شراب اروپا به اندلس سرازیر شد تا جوانان مسلمان را فاسد کند. در نتیجه، باده‌گساری به امری عادی در بین جوانان مسلمان تبدیل شد و هر که از این کار سر باز می‌زند، او را کهنه‌پرست و متعصب خطاب می‌کردند. بعد از گذشت مدتی، بیشتر افراد جامعه آن روز اسلامی، در سرزمین اندلس به شرابخواران و عیاشانی تبدیل شدند که مسیحیان به راحتی و با کمترین زحمت، آن سرزمین را

هم‌چنین ۹۰ درصد مبتلایان به سرطان معده، از معتادان به مشروبات الکلی هستند که مصرف دخانیات نیز به این امر کمک می‌کند [پیشین].

الکل یکی از علل پنجگانه اصلی ابتلا به سرطان مغز است. در تحقیقی که دکتر لورسی به عمل آورد، مشخص شد که ۵۱ بیمار از ۵۸ بیمار مبتلا به سرطان لوزه، زبان و حنجره، از معتادان به الکل بوده‌اند [همان، ص ۳۴۵].

۲. اختلالات دستگاه گوارشی: طریحی، یکی از معانی واژه غول [صافات/ ۴۷] را که از صفات خمر دنیوی است، وجع البطن (درد شکم) دانسته است [طریحی، ۱۴۰۸ق: ۳۳۹]. در بررسی‌های ذیل بدین مورد می‌پردازیم. اگر مصرف مقادیر زیاد و طولانی‌مدت الکل با استفراغ شدید همراه شود، می‌تواند باعث پارگی

محل اتصال مری به معده شود که به آن «مالوری ویس» می‌گویند. الکل عامل اصلی پیدایش تشمع کبد (سیروز) در کشورهای غربی است. از عوارض آن می‌توان به آب آوردن شکم و ظهور زگیل‌هایی در مری و کبد اشاره کرد. در فرانسه سالانه ۲۲۵۰۰ نفر و در آلمان ۱۶۰۰۰ نفر به همین دلیل می‌میرند [رضایی اصفهانی، ۱۳۸۱: ۳۴۳].

بیماری پانکراتیت (التهاب پانکراس یا لوزالمعده) در الکی‌ها سه برابر جمعیت عادی است.

مسمومیت الکلی از شایع‌ترین نوع مرگ‌هاست. برای مثال در سال ۱۹۹۶ در قرقیزستان ۳۰۴ نفر و در سال ۱۹۹۷، تعداد ۷۳ نفر از همین طریق جان باختند [روزنامه اطلاعات، ضمیمه، ۵/۲۱۰۹۰].

۳. بیماری‌های قلبی: الکل رابطه نزدیکی با بسیاری از بیماری‌های قلبی دارد. از جمله ضعف ماهیچه‌های قلب به‌ویژه بعد از نوشیدن آب‌جو به دلیل وجود (کبالت) در آن. اختلال در ضربان قلب و به هم خوردن ریتم قلبی و نارسایی‌های قلبی مادرزادی کودک در صورتی که مادر در ماه‌های نخست بارداری، مشروبات الکلی بنوشد.

۴. بیماری‌های جنسی: مصرف مقادیر بالای الکل در زنان می‌تواند به توقف چرخه قاعدگی، بزرگ شدن تخمدان،

مسیحیان اروپایی با بسترسازی زمینه‌های فرهنگی، سقوط اندلس اسلامی را با تهاجم فرهنگی آغاز کردند. آن‌ها توانستند تخم رخوت و بی‌اعتقادی و بی‌اعتنایی را در جامعه مسلمانان بپاشند و انتقام سختی از ایشان بگیرند

از چنگ آنان درآورد و کما فی السابق اندلس را جزئی از سرزمین مسیحی خویش کنند.

ناگفته نماند، یکی از علل قیام امام حسین (ع) بر ضد یزید نیز، همین ویژگی شراب‌خوارگی یزید بوده است، چنان که امام (ع) این سخن را در خانه ولید بن عقبه حاکم مدینه بدین شکل عنوان فرمودند: «و یزید رجل فاسق، شارب الخمر، قاتل النفس المحرم، معلن بالفسق...»: یزید مردی فاسق و شراب‌خوار و آدم‌کش و اظهارکننده گناه است [قریشی، حیاة الامام الحسین، ۱۳۹۵ق: ۲۰۹].

آثار اخروی شرب خمر

شرب خمر از جمله گناهانی است که دامنه پلیدی آن تا قیامت کشیده می‌شود. آثار سوء آن در دنیا ماندگار و در آخرت، شارب خمر را به عذابی دردناک و شرابی از حمیم و غساق رهنمون می‌شود. خمر با توجه به این که سرآمد تمام بدی‌هاست، بالطبع آثار اخروی دردناک و شدیدتر نیز دارد. همین که در روایات اسلامی شارب خمر را در ردیف بت‌پرستان قرار داده، کافی است که او را جهنمی گردانند. از رسول خدا (ص) روایت است که فرمودند: «لا ینال شفاعتی من شرب الخمر...» [فروع کافی، ۴۰۰/۶]: شفاعت من (به روز محشر) به شارب خمر نمی‌رسد. نیز حدیثی از علی بن غالب بصری از امام صادق (ع) روایت شده است که فرمودند: «لا یدخل الجنة سفاک للدماء و لا مدمن الخمر و لا مشاء بنمیم»: سه گروه به بهشت وارد نمی‌شود: خونریز، می‌خواره و سخن‌چین [شیخ صدوق، خصال: ۱۸۰ و ثواب‌الاعمال: ۵۵۷؛ نسائی، ۱۳۴۷: ۳۱۸].

منابع

۱. قرآن کریم.
۲. نهج‌البلاغه.
۳. ابن ابی‌الدنیا قرشی. ذم‌المسکر. دارالرایه. ریاض. بی‌تا.
۴. ابن‌حنبل. احمد. مسند احمد حنبل. دار صادر. بیروت. بی‌تا.
۵. ابن‌عساکر. تاریخ ابن‌عساکر. بی‌تا. بی‌جا. بی‌تا.
۶. احسان‌یخش رشتی، صادق. آثار الصادقین. روابط عمومی نماز جمعه رشت. گیلان. ۱۳۶۸.
۷. احمدوند، محمدعلی. اعتیاد (سبب‌شناسی و درمان آن). دانشگاه پیام‌نور. بی‌جا. ۱۳۷۹ ش.
۸. ایرج‌میرزا، دیوان اشعار. کتاب‌خانه مظفری. تهران. بی‌تا.
۹. ایزوتسو، توشیهیکو. مفاهیم اخلاقی دینی در قرآن مجید. ترجمه فریدون بدره‌ای. بی‌تا. تهران. بی‌تا.
۱۰. دارمی، عبدالله بن بهرام. سنن دارمی. نشر اعتدال. دمشق. بی‌تا.
۱۱. ربیعی، علی. زنده‌باد فساد. وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی. تهران.

۱۳۸۳.

۱۲. رضایی اصفهانی، محمدعلی. پژوهشی در اعجاز قرآن. کتاب مبین.

قم ۱۳۸۱.

۱۳. شیخ صدوق. ثواب‌الاعمال و عقاب‌الاعمال. بی‌تا. بی‌جا. بی‌تا.

۱۴. شیخ صدوق. خصال. حوزه علمیه (جمعی از روحانیون). بی‌جا. بی‌تا.

۱۵. شیخ صدوق. علل الشرایع. مکتبه الحیدریه. نجف. ۱۳۸۶ق.

۱۶. شیخاوندی، داور. جامعه‌شناسی انحرافات. نشر مرن‌دیز. گناباد.

۱۳۷۳.

۱۷. شیخ طوسی. امالی. بی‌تا. بی‌جا. بی‌تا.

۱۸. شیخ طوسی. تهذیب‌الاحکام. دارالکتب الاسلامیه. بی‌جا. ۱۳۶۵.

۱۹. طباطبایی، سیدمحمدحسین. المیزان فی تفسیر القرآن. مؤسسه

نشر اسلامی. قم. ۱۴۱۷ق.

۲۰. طباطبایی، سیدمحمدحسین. جایگاه مشروبات الکلی در اسلام.

پرسمان. ش ۴۲.

۲۱. طبری، محمدبن جریر. تاریخ الطبری. مؤسسه

الاعلمی. بیروت. بی‌تا.

۲۲. طریحی، فخرالدین. مجمع‌البحرین.

مکتب نشر الثقافه الاسلامیه. بی‌جا.

۱۴۰۸ق.

۲۳. فخر رازی. التفسیر الکبیر

(مفاتیح‌الغیب). دار احیاء التراث

العربی. بیروت. ۱۴۲۰ق.

۲۴. قریشی، باقر شریف.

حیاة الامام حسین بن علی (ع)

دراسه و تحلیل. نشر الادب.

نجف. ۱۳۹۵ق.

۲۵. قمی، شیخ عباس.

مفاتیح‌الجنان.

۲۶. کریمی یزدی حسن و عبدالله،

حامد. شگفتی‌های پزشکی در قرآن

کریم. مرکز فعالیت‌ها و پژوهش‌های قرآن و

عترت. تهران. ۱۳۸۳ش.

۲۷. کلینی، محمدبن یعقوب. الکافی. دارالکتب الاسلامیه.

بی‌جا. ۱۳۶۷ش.

۲۸. مجلسی، محمدباقر. بحار الانوار. نشر الوفاء. بیروت. ۱۴۰۳ق.

۲۹. مسعودی، مروج الذهب. بی‌تا. بی‌جا. بی‌تا.

۳۰. مصباح یزدی، محمدتقی. معارف قرآن (۷). مؤسسه آموزشی

پژوهشی امام خمینی (ره). بی‌جا. ۱۳۷۶ش.

۳۱. مکارم شیرازی، ناصر و همکاران. تفسیر نمونه. دارالکتب الاسلامیه.

تهران. ۱۳۷۴ش.

۳۲. نسایی، احمدبن شعيب. سنن نسایی. دارالفکر. بیروت. ۱۳۴۷.

۳۳. نمازی، علی. مستدرک البحار. النشر الاسلامیه. قم. ۱۴۱۹ق.

۳۴. نوری شادکام، محمود. قرآن و طب نوین. بی‌تا. بی‌جا. بی‌تا.

۳۵. وحدتی شبیری، سیدحسن. السکل و فراورده‌های آن در فقه

اسلامی. مرکز مطالعات و تحقیقات. قم. ۱۳۷۶.

۳۶. ولایتی، علی‌اکبر. فرهنگ و تمدن اسلامی. دفتر نشر معارف. قم.

۱۳۸۳ش.

۳۷. روزنامه اطلاعات. ش ۵/۲۱۰۹۰.

۳۸. روزنامه جمهوری اسلامی. ش ۵/۳۱۵.

«لن ترضی عنک الیهود ولا
النصارى حتى تتبع ملتهم...»
(بقره/ ۱۲۰): یهود و نصارا از تو
راضی نمی‌شوند، مگر آن‌که کیش
و آیین آن‌ها را بپذیری